

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.0500.4.2026.1.DT
4192414.17023273.13812801
Warszawa, 04-02-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posła Pawła Sałka (znak: K10INT14625)

Temat: w sprawie subwencji i dotacji ekologicznych wypłacanych w JST

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Posła Pawła Sałka przekazuję odpowiedź w zakresie zagadnień pozostających w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

- 1. Na stronach MKiŚ znajduje się informacja o algorytmie, wg którego będą przyznawane dotacje dla samorządów położonych na terenie chronionym. Proszę o dokładne omówienie mechanizmu i zasad przyznawania środków finansowych poszczególnym gminom zgodnie z tym algorytmem.**

W komunikacie z dnia 5 września 2024 r.¹ MKiŚ informował o podjęciu przez resort finansów prac nad ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (dalej „ustawa jst”) oraz udziale Ministerstwa Klimatu i Środowiska i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w pracach nad algorytmem wyliczania potrzeb ekologicznych na podstawie powierzchni obszarów chronionych zlokalizowanych na terenie jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa weszła w życie 25 października 2024 r.² Wprowadza do porządku prawnego regulacje zapewniające system finansowania jednostek samorządu terytorialnego (JST). W miejsce dotychczasowych części subwencji ogólnej, wprowadza pojęcie potrzeb finansowych JST, które to potrzeby podlegają finansowaniu zwiększonymi dochodami z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT, a – w przypadku, gdy będą one niewystarczające – subwencją ogólną z budżetu państwa. Potrzeby finansowe są elementem kalkulacyjnym do ustalenia subwencji ogólnej z budżetu państwa. Wśród pięciu kategorii potrzeb finansowych, ustawa wprowadza kategorię „potrzeb ekologicznych”.

Potrzeby ekologiczne (wysokość tzw. subwencji ekologicznej) ustala się dla jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, przez które rozumie się: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, strefy ochrony krajobrazu

¹ <https://www.gov.pl/web/klimat/dodatkowe-srodki-dla-samorzadow-w-ktorych-wystepuja-obszary-chronione-projekt-ustawy-o-dochodach-jst>

² Ustawa z dnia 1 października 2024 r o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1572, z późn. zm.)

ustanawiane w tych obszarach, a także obszary Natura 2000; zwane dalej „obszarami prawnie chronionymi”.

Kwota potrzeb ekologicznych obliczana jest na podstawie powierzchni ww. obszarów na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem wagi danego obszaru chronionego i stawki bazowej właściwej dla danej jednostki samorządu terytorialnego.

Przyjęto, że obszary prawnie chronione wprowadzające największe ograniczenia będą mieć wyższą wagę niż obszary z mniejszymi ograniczeniami. Najwyższą wagę przypisano w ustawie parkom narodowym (waga – 2) i rezerwatom przyrody (waga - 1). Ponieważ parki narodowe, z uwagi na większą powierzchnię mają większy wpływ na możliwości rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego, dlatego też przypisano im wyższą wagę niż rezerwatom przyrody.

W przypadku parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu waga danego obszaru uzależniona jest od reżimu ochronnego obowiązującego w danym obszarze. Biorąc pod uwagę, że zakres ograniczeń w tych obszarach zależy od zakresu zakazów wprowadzonych na terenie danego obszaru, uzależniono wagę danego obszaru od liczby zakazów, jakie na jego terenie obowiązują. Przy czym brane są tu pod uwagę, jedynie zakazy istotnie ograniczające możliwości rozwojowe a nie wszystkie możliwe zakazy w tych formach ochrony przyrody. W przypadku obszarów z co najmniej pięcioma zakazami waga wynosi więc 0,3, a w przypadku obszarów z co najmniej jednym zakazem – 0,1.

Dodatkowo dla terenu parku krajobrazowego lub obszaru chronionego krajobrazu, na którym wyznaczono strefy ochrony krajobrazu, waga wynosi 0,6, ponieważ w granicach ww. stref obowiązuje wyższy reżim ochronny niż na pozostałym terenie parku krajobrazowego lub obszaru chronionego krajobrazu.

Z kolei w przypadku parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, gdzie nie wprowadzono żadnego z przedmiotowych zakazów, nie są one brane pod uwagę przy obliczaniu przeliczeniowej powierzchni obszarów prawnie chronionych, a tym samym przy obliczaniu kwoty potrzeb ekologicznych.

Dla obszarów Natura 2000 przyjęto wagę 0,15, biorąc pod uwagę, że samo wyznaczenie obszaru Natura 2000 nie jest jednoznaczne z wprowadzeniem jakichkolwiek ograniczeń rozwojowych z uwagi na brak bezpośrednio obowiązujących zakazów na terenie obszarów Natura 2000. Jednocześnie przyjęto zasadę, że do wyliczeń potrzeb ekologicznych danej jednostki przyjmuje się powierzchnię obszarów prawnie chronionych o najwyższej wadze (art. 29 ust. 6 ustawy jst).

Zgodnie z art. 29 ust. 7 ustawy jst kwotę potrzeb ekologicznych ustala minister właściwy do spraw środowiska, przyjmując dane o przeliczeniowej powierzchni obszarów prawnie chronionych w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego, według stanu na dzień 31 grudnia roku bazowego.

W przypadku wyliczeń potrzeb na 2026 r. rokiem bazowym jest rok 2024. Należy przy tym wskazać, że do wyliczenia potrzeb ekologicznych wykorzystuje się stawkę bazową za 1 ha powierzchni obszaru prawnie chronionego, określoną w art. 84 ustawy jst, wynoszącą odpowiednio: 310 zł - dla gmin i miast na prawach powiatu, 70 zł - dla powiatów

oraz 35 zł - dla województw, przy czym stawkę tę się waloryzuje o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszego półrocza roku poprzedzającego rok budżetowy, w stosunku do pierwszego półrocza roku bazowego, ustalany na podstawie komunikatu Prezesa GUS (art. 29 ust. 3 i 4 ustawy jst).

Zgodnie z art. 29 ust. 8 ustawy jst, informacje o kwotach potrzeb ekologicznych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego minister właściwy do spraw środowiska przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w terminie do dnia 31 lipca roku danego roku. Powyższe informacje są ustalane we współpracy z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, który prowadzi centralny rejestr form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy o ochronie przyrody³, i który przekazuje niezbędne informacje ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

2. Proszę podać łączną kwotę środków przeznaczonych na ten cel oraz łączną kwotę środków przeznaczonych na dotacje dla gmin położonych na obszarach chronionych ustanowionych w 2025 r. i na 2026 r.

MKiŚ nie posiada informacji o kwotach środków przeznaczonych na subwencję ekologiczną dla gmin w 2025 r. ponieważ ostateczna wartość subwencji jest uzależniona od mechanizmów korygujących i jest wyliczana przez Ministerstwo Finansów.

W przypadku potrzeb ekologicznych na 2026 r., biorąc pod uwagę stan na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz to, że część form ochrony przyrody nakłada się na siebie (np. rezerwy przyrody i obszary Natura 2000) powierzchnia objęta formami ochrony przyrody, która jest podstawą do wyliczeń potrzeb ekologicznych, obliczona zgodnie z wymogami ww. ustawy, wynosi odpowiednio: 314 496,10 ha dla parków narodowych, 177 984,76 ha dla rezerwatów przyrody, 3 070 278,98 ha dla obszarów Natura 2000, 7 308 136,46 ha dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na których ustanowiono przynajmniej pięć zakazów, oraz 966 702,81 ha dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na których ustanowiono przynajmniej jeden zakaz. Wobec powyższego łączna kwota potrzeb ekologicznych na 2026 r. wynosi 1 539 251 124 zł, w tym: 130 101 526 zł w przypadku województw, 256 979 357 zł w przypadku powiatów, 14 118 835 w przypadku miast na prawach powiatu oraz 1 138 051 406 zł w przypadku pozostałych gmin.

3. Proszę podać planowaną liczbę JST, które są przewidziane do przedmiotowego dofinansowania z podziałem na gminy, starostwa itp.

Potrzeby ekologiczne na 2026 r. określono dla 16 województw, 314 powiatów, 51 miast na prawach powiatu oraz 2064 pozostałych gmin.

4. Proszę podać źródło finansowania przedmiotowego programu (np. Budżet Państwa, NFOŚiGW itp.).

5. Czy środki te są przyznawane na z góry określone zadania, czy inwestycje, na które mogą być wydatkowane? Jeżeli tak to proszę o podanie dokładnie zakresu zadań jakie mogą być finansowane z tych środków.

³ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r. poz. 13)

6. Czy z tych środków będą mogli korzystać również bezpośrednio mieszkańcy tych gmin?

7. Proszę o opisanie sposobów rozliczenia się JST z przyznawanych dotacji?

Udzielenie odpowiedzi na powyższe pytania (4-7) znajduje się poza kompetencjami Ministra Klimatu i Środowiska

Odnosząc się do natomiast do wniosku Pana Posła dotyczącego przedstawienia danych w formie tabelarycznej zgodnie z przedstawionym wzorem informuję, że z uwagi na sposób wyliczania potrzeb ekologicznych nie ma możliwości przedstawienia ich w żądany sposób.

Informacje na temat położenia danej gminy w danej formie ochrony przyrody są do pozyskania w publicznym Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, należy jednak podkreślić, że w przypadku nakładania się tych form do wyliczeń potrzeb ekologicznych danej jednostki przyjmuje się powierzchnię obszarów o najwyższej wadze, dlatego nie da się wprost przypisać powierzchni gminy na terenie danej formy ochrony przyrody do wielkości subwencji przyznanej lub planowanej dla tej gminy. Z uwagi na powyższe w załączeniu przekazuję zestawienie jednostek samorządu terytorialnego z wyliczoną wartością powierzchni przeliczeniowej i wielkością potrzeb ekologicznych dla jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r.

Ponadto informuję, że MKiŚ, jak i jednostki mu podległe i nadzorowane nie gromadzą i nie są w posiadaniu takich danych jak liczba mieszkańców zamieszkująca w gminie na obszarze chronionym, dlatego też załączone zestawienie nie zawiera takiej pozycji.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Załącznik 1

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM